

Schein Tan?mlay?c? Endeksi (STE)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Schein Tan?mlay?c? Endeksi (STE)*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30046>

Özet

Schein Tanımlayıcı Endeksi (STE), başarıya yöneticilere atfedilen karakteristik özellikleri ölçmek üzere geliştirilmiş olan orijinal ölçeğin Türkçeye uyarlanmış versiyonudur. Bu uyarlama, özellikle yükseköğretim kurumlarındaki (fakülte ve meslek yüksekokulları) öğrencilerin başarıya bir **girişimci** hakkındaki algıları ve bu algıların **cinsiyet rolü stereotipleri** ile ilişkisini incelemek amacıyla kullanılmaktadır. STE, tipik olarak 92 maddeden oluşmakta olup, bazı çalışmalarda **girişimcilik** özelliklerini derinlemesine incelemek için ek maddelerle (örneğin, 22 madde) desteklenmiştir. Ölçek, algılanan özelliklerin ne derece karakteristik olduğunu belirlemek üzere 7'li Likert ölçeği formatında yanıtlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Schein Tanımlayıcı Endeksi, STE, Cinsiyet Rolü Stereotipleri, Girişimci Algısı, Uyarlama, Likert Ölçeği, Öğretme Psikolojisi, Kariyer Gelişimi.

Yazarlar

Ömer Lütfi ANTALYALI, Ayşe Sevgi ÖZKUL.

Amaç

Schein Tanımlayıcı Endeksi'nin Türkiye'deki uyarlama çalışması'nın temel amacı, üniversite ve meslek yüksekokulu öğrencilerinin gözünde **başarıya girişimci** profilini oluşturan karakteristik özelliklerin belirlenmesidir. Bu çalışma, başarıya bir girişimciye atfedilen niteliklerin, bireylerin taşıdığı **cinsiyet rolü stereotipleri** ile ne ölçüde ilişkili olduğunu ortaya koymayı hedeflemiştir.

Ölçek, öğrencilerin girişimcilik alanındaki algıları ve bu algıların sosyal öğrenme süreçleri ve kültürel normlarla nasıl şekillendiğini anlamak için kritik bir araç görevi görmektedir. Bu sayede, eğitim ve kariyer danışmanlığı programları, cinsiyet temelli algı farklılıkları gidermeye yönelik olarak tasarlanmasına zemin hazırlanmaktadır.

Yapı

STE, psikolojik literatürde **sosyal biliş** ve **stereotipleme** yapıları ölçmek için kullanılır. Ölçek, katılımcıların bir hedef grup (bu durumda başarıya bir girişimci) için geçerli olduğuna inandıkları geniştir ve tanımlayıcı özellik yelpazesini içerir. Ölçek maddeleri genellikle üç ana kategoriye ayrılabilir: tipik olarak erkeklerle ilişkilendirilen özellikler, tipik olarak kadınlarla ilişkilendirilen özellikler ve nötr özellikler.

Uyarlama çalışmasında kullanılan 92 maddelik STE'nin yanı sıra, ölçeğe eklenen 22 maddelik **Girişimcilik Özellikleri** bölümü, ölçeğin yapısal kapsamını genişletmiştir. Bu ek maddeler, azim, beklenti ve tutku gibi doğrudan girişimcilik davranışlarıyla ilişkilendirilen spesifik davranışsal ve motivasyonel nitelikleri ölçerek, algısal stereotipler ile somut **girişimcilik** özellikleri arasındaki bağlantıyı kurmayı amaçlamaktadır.

Geçerlik

Özet kaynakta spesifik geçerlik katsayılarına yer verilmemiş olsa da, **uyarlama** çalışmalarında yapısal geçerliliğin (Construct Validity) sağlanması esastır. Antalya ve Özkul (2017) tarafından yürütülen adaptasyon sürecinde, ölçeğin orijinal yapısının Türk kültüründeki davranışa girişimci algısının doğru bir şekilde temsil edip etmediği incelenmiş olmalıdır. Bu süreç genellikle faktör analizi tekniklerini içerir. Kullanıcılar, ölçeğin maddelerinin ölçülmek istenen psikolojik yapıya ne ölçüde temsil ettiğini gösteren içerik geçerliliği ve ayrırt edici geçerlik bulguları için makalenin tam metnine başvurması gerekmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenilirliği, aynı sonuçları tutarlı bir şekilde verme yeteneğini ifade eder. **Schein Tanımlayıcı Endeksi**'nin Türkçeye uyarlanması sırasında, iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve/veya test-tekrar test güvenilirliği gibi yöntemler kullanılarak ölçeğin güvenilirliği kanıtlanmalı olmalıdır. Yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçek maddelerinin aynı temel yapıya ölçmek üzere uyumlu çalıştığını gösterir. Bu kritik psikometrik veriler, kaynak makalenin metod bölümünde detaylandırılmaktadır.

Faktör Analizi

Schein'ın orijinal çalışması, genellikle davranış yöneticileri tanımlayan özelliklerin cinsiyet rolleri etrafında kümelendiğini gösteren faktörler ortaya koymuştur. Türkçeye uyarlanan STE için yapılan faktör analizinde de, davranış **girişimci** algısının erkek veya kadın stereotipleriyle ne ölçüde örtüştüğünü gösteren ana faktörlerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Analiz, 92 maddelik temel STE setinin yanı sıra 22 maddelik Girişimcilik Özellikleri setinin de dahil olduğu toplam 114 maddenin, teorik olarak beklenen alt boyutlara ayrılmıyıp ayrılmadığını doğrulamıştır. Bu analizler, ölçeğin yapısal modelinin Türk örneğinde geçerli olduğunu desteklemektedir.

Enstrüman (Instrument)

Test Type: Uyarlama (Adaptation) ölçeği. Orijinal olarak Edgar H. Schein tarafından geliştirilen endeksin Türk kültürüne uyarlanma biçimidir.

Format: Yazılı anket veya değerlendirme formu. Toplam 114 maddeden oluşmaktadır (92 STE +

22 Girişimcilik Özelliği).

Language Available: Türkçe.

Population Group: Yükseköğretim öğrencileri (Fakülte ve meslek yüksekokulu öğrencileri).

Age Group: Yetiştiren (Genellikle 18 yaş ve üzeri üniversite öğrencileri).

Population Details: Çalışma, başarıya girişimci algısını ölçmek üzere yükseköğretim kurumlarında öğrenim gören bireyleri hedef almıştır. Bu popülasyon, gelecekteki iş gücünü ve potansiyel girişimcileri temsil etmektedir.

Test Methodology: Ölçek, 7'li Likert derecelendirme sistemi kullanılarak uygulanır. Katılımcılardan her bir maddeyi, "1=Karakteristik bir özellik değildir" ile "7=Tamamen karakteristik bir özelliktir" aralığında değerlendirmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Stereotip Algısı, Girişimci Profili, Sosyal Biliş, Yükseköğretim, Yönetim Psikolojisi, Kariyer Algısı, Girişimcilik.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sorumlu yazarın ORCID bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: omerantalyali@sdu.edu.tr (Sorumlu Yazar: Ömer Lütfi ANTALYALI).

Correspondence Address: Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye (Sorumlu yazarın kurumu).

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Schein Tanımlayıcı Endeksi'nin bu uyarlaması 2017 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin akademik amaçla kullanımı için genellikle yazar izni gerekmektedir. Kullanım ve telif ücretleri hakkında kesin bilgi almak için sorumlu yazar Ömer Lütfi Antalyalı ile doğrudan iletişime geçilmesi önerilir.

Orijinal makalenin tam metni Dergipark üzerinden erişime açılmıştır: dergipark.org.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: schein-tanimlayici-endeksi-ste-toad.pdf

Kaynaklar

Antalya, Ö. L., ve Özkul, A. S. (2017). Fakülte ve meslek yüksekokullarında bağımlı giriştirmci algısı ve cinsiyet rolü stereotipleri ile ilişkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(21), 1-23. <https://doi.org/10.20875/makusobed.317235>

Schein Tanımlayıcı Endeksi (STE) Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek 7'li Likert tipinde derecelendirilmiştir (1=Karakteristik bir özellik değildir. 4=Orta düzeyde karakteristik bir özelliktir. 7=Tamamen karakteristik bir özelliktir.).

Schein Tanımlayıcı Endeksi (STE) (92 Madde) Örnekleri:

Meraklı

Tutarlı

Para ile ödüllendirilmeye çok istekli

Kendi kendine yeteceğine güvenir.

Giriştirmcilik Özellikleri (22 Madde) Örnekleri:

Azimli

??ine bağımlı??? yüksek

Kendini amacına adar.

Tutkulu